

Vojenství u nás a v cizině.

Major gšt. Karel Vondráček :

O polském vojenském muzeu.

Polské „Muzeum wojska“ bylo zřízeno dekretem z 22/5 1920 vrchního velitele J. Piłsudského.

Účel.

V tomto dekretu se zdůrazňuje velká vojenská tradice polská, jakož i slavný její rozvoj vojenský v přítomné době, vyžadující zřízení instituce musea, které by sloužilo vojenské vědě.

Toto vojenské muzeum bylo zřízeno ve Varšavě jako ústřední instituce vojenského musea v Polsku.

Prvním ředitelem vojenského musea byl ustanoven plk. Bronisław Gembarzewski, vojenský historik polský, který byl do té doby podplukovníkem v. v. a ředitelem Národního musea hl. města Varšavy.

Početní stav vojenského musea: 3 důstojníci, 1 voják, 10 civilních zaměstnanců kromě dozorců sálů a průvodců.

Zároveň s dekretem o zřízení vojenského musea byl vydán jeho statut, obsahující 12 článků.

Vojenské muzeum jest jedinou ústřední institucí vojensko-museální v Polsku (čl. 1).

Vojenské muzeum je svatyně slávy polských zbraní minulých věků, jakož i zvláštní institucí museální, mající za účel ukázati rozvoj výzbroje, výstroje, vojenského nářadí, jakož i taktiky.

Museální sbírky slouží jedině cíli, který je spojen s museálním programem (čl. 2).

Vojenské muzeum jest instituce, řídící se statutem potvrzeným nejvyšší říšskou vládou a podléhá kontrole ministerstva vojenské správy. Správní orgány vojenského musea jsou: ředitel, dozorcí správa a museální rada (čl. 3).

Vedoucím a správcem vojenského musea je ředitel, jmenovaný nejvyšší říšskou vládou na návrh ministra vojenské správy v dohodě s dozorcí správou, složenou z muzejníků a znalců polského vojenství.

Ředitel podléhá přímo ministru vojenské správy; jeho odpovědnost za vedení a správu je stanovena všeobecnými zákony.

Co se týká poměru vnitřní služby, je vojenské muzeum samostatným departmánem, co se týká hospodaření, náleží generálnímu okruhu varšavskému.

Změna v organizaci a administrativě vojenského musea nemůže býti provedena bez předchozího vyjádření ředitelova.

Vojenskou hodnost, jakož i služné ředitele a personálu vojenského musea stanoví état (rozpočet) (čl. 4).

Vyslechnuvši návrh ředitelův potvrzuje ministerstvo vojenské správy devítičlennou dozorcí správu na 3 léta, složenou ze znalců starého vojenství a muzejníků, aby kontrolovala činnost ředitele a rozvoj musea. Do této správy mohou býti povoláni stáli členové představitelé institucí, osoby, které se znamenitě přičinily o obohacení a rozvoj musea. V dozorcí správě jest úřední představitel hlavního města Varšavy.

Dozorcí správa vybírá ze svých členů předsedu a předkládá ministru vojenské správy nejméně jednou za rok zprávu.

Úřad členů dozorcí správy je čestný (čl. 5).

Dozorčí správa dohoduje se přímo s ředitelem, který je povinen poskytovat ji všechna požadovaná vysvětlení. Ředitel podává referáty osobně, nebo když je to nutné, ustanovuje svého zástupce pro zasedání správy (čl. 6).

Ve věcech vedení vědeckého a uměleckého výběru a získávání předmětů, ustálení podmínek nabývacích, přijímání darů, úpisů a deposit, inventarisace, systemisace, umístění sbírek, vhodného přístupu odborníků a širší veřejnosti k sbírkám, vydávání průvodců, vědeckých katalogů, pořízení kopií, jakož i reprodukcí, konání přednášek a speciálních kursů, udržování styků s příbuznými institucemi v Polsku i v cizině — ředitel po povinném vyslechnutí mínění vnitřní poradní rady museální — rozhoduje v mezích rozpočtu a statutu (čl. 7).

Musejní rada se skládá ze zkušených znalců, pozvaných ministrem vojenské správy po slyšení návrhu ředitele, v počtu devíti členů, jmenovaných na dvě léta. Do musejní rady vysílá dozorčí správa svého zástupce (čl. 8).

Sedění musejní rady se koná podle potřeby a nejméně jednou za dva měsíce; ředitel musea sestavuje pořádek porady a předsedá jí. Všeobecné práce musejní rady určují zvláštní pravidla, potvrzená ministrem vojenské správy.

Členům musejní rady, nejsou-li vojáky a bydlí-li mimo Varšavu, přísluší cestovní výdaje k sedění rady (čl. 9).

Ředitel reprezentuje museum na venek a koresponduje ve věcech musea s úřady státními, ústavy zemskými, zahraničními a s osobami soukromými. K důležitým úmluvám uzavíraným ředitelem musea a majícím za následek závazky pro vojenskou správu (pokladnu), je třeba potvrzení ministra vojenské správy po předchozí dohodě s intendantním oddělením štábu ministerstvem vojenské správy (čl. 10).

Nové investice, týkající se konservace a přestavby budovy, jakož i disponování prelimitárním stavebního departmánu v mezích rozpočtu přísluší řediteli vojenského musea v dohodě se stavebním departmánem (čl. 11).

Na pomoc k vykonávání své funkce má ředitel musea předurčený počet pomocného personálu, který podléhá služebním předpisům platným pro pracovníky ministerstva správy vojenské.

Co se týká podřízenosti personálu vojenského musea, má ředitel práva šéfa departmánu (čl. 12).

Uspořádání a získávání sbírek.

Sbírky vojenského musea jsou rozděleny na čtyři základní oddělení:

- I. oddělení zobrazující rozvoj výzbroje během věků, neboli zbraní všech druhů jak útočných, tak i obranných;
- II. oddělení obsahující vyobrazení osob a vojenských činů, taktiku, výstroj, krouhve a p. od nejstarších dob do XVII. století (v to);
- III. oddělení jako za II. z doby XVIII. do poloviny XIX. století;
- IV. oddělení — nejnovější doba.

Nejvýznamnější dobou pro Polsko je století XVIII. a první polovina XIX. století. Proto také bylo přikročeno k zinventarisování těchto sbírek, neboť valná část je z této doby a jsou velmi pěkné a zachované.

Výhodné je pro vojenské museum, že je v jedné budově s museem národním, a mimo to, že chová kromě mnoha jiných darů sbírky hrabat Krasińských a část sbírek musea národního, ponechaných od r. 1927 v Rapperswilu ve Švýcarsku. Ze získaného inventáře vojenského musea sbírek z XVIII. a první poloviny XIX. století z r. 1929, majícího 179 stran — kromě seznamu dárců, rejstříku a bohatých ilustrací — a tištěného na křídovém papíře, možno posouditi na značnou píli a svědomitost ústavu, což bylo ovšem možné jenom přičiněním polské vojenské správy a úsilím výkonných orgánů.

Vojenské museum získává sbírky obyčejně dary, koupí nebo výměnou; pořizováním kopií nebo deponováním sbírek cizích ve vojenském museu.

Vojenské museum vysílá do ostatních domácích museí, hlavně městských, své kresliče, kteří pořizují kopie vojenských historických obrazů, korouhvi standart a ukládá tyto tužkové kopie ve zvláštním oddělení. Kromě toho pracují kresliči vojenského musea o kopích výstroje vojáků z vlastních originálů pro studium různých zájemců, neboť z obrazů vysoko pověšených není studium kroků a výstroje možné a originály by tím trpěly. Tyto kopie jsou též uloženy ve zvláštních svazcích, kterých je několik desítek.

Sbírky jsou vhodně uspořádány podle druhů a podle doby; nechybějí ani úlomky z hrobu slovanského bojovníka, nalezeného ve východním Polsku, z IX. století a zmenšená kopie tohoto hrobu. Je to bojovník patrně pohanský, protože byl pochován i s koněm (obdobný nález u nás u Čelákovic, umístěný v zemském museu).

Kromě zbraní, obrazů, medailí, pečeti atd. vojensko-historického rázu jsou tam i sbírky dobře konservované vojenské výstroje z XVIII. a XIX. století.

Budova musea.

Poněvadž budova, v níž jsou umístěna obě musea nestačí pro stále se hromadící sbírky, staví se na levém břehu Visly u mostu Poniatowského ve Varšavě rozsáhlá budova museální, v níž budou sbírky moderně umístěny.

Péči ředitele Vojenského musea byla letos v síních musea uspořádána a otevřena výstava, v níž byly shromážděny veškeré sbírky nejen „Národního musea“ a „Vojenského musea“, ale i zapůjčené jednotlivé historické památky, mající vztah k povstání a k válce r. 1830—1831, a to jak z této doby, tak i před ní a krátce po ní.

Vystavené předměty byly velmi pěkně uspořádány a při prohlídce návštěvníky poutaly a vzbuzovaly živý zájem.

Až budou dostavěny nové rozsáhlé a nákladné budovy pro obě musea ve Varšavě u mostu Poniatowského, bude moci ředitelství museí sbírky ještě lépe uspořádati a pak budou jistě cílem všech návštěvníků Varšavy.

Z cizích revuí.

Bulletin belge, roč. XII. (1931), únor.

Pourquoi faut-il motoriser? (Generál Semet a mjr. gšt. Willems.)

I. Autor uvádí především důvody, které vedly k motorisaci armád, je to:

1. nesnadné ochranné opatření proti plynům pro koně a značná zranitelnost spřežení;

2. větší výkonnost motoru a úspora proti koňskému potahu;

3. pokles počtu koní.

II. Aby bylo možno odpovědět na otázku, kdy a jak nutno přikročit k motorisaci armády, je nutno uvědomit si vliv motorisace:

1. na organizaci vyšších jednotek; ukázalo se, že vyšší jednotka potřebuje vždy určité doby k zladění činnosti složek různých rychlostí, zvláště k současnému zasažení do boje. Proto nutno odmítnouti překotnou organizaci a vyčkati studií, zda je výhodné motorisovat vyšší jednotky jen částečně (nový prvek jiné rychlosti, než jsou rychlosti dosavadních složek) neb úplně;

2. na cirkulaci. Motorisace vyžaduje přímých, širokých cest, bez velkého stoupání a odstranění koňského potahu, který překáží. Je třeba všimati si s tohoto